

Nr 662.

Av herr **Allard m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 157, angående anslag till avsättning till fonden för idrottens främjande.*

I proposition nr 156 har Kungl. Maj:t framlagt förslag om statligt stöd åt ungdomens föreningsliv och fritidsverksamhet m. m. samt hemställt om anslag för därmed sammanhängande ändamål. Anslagen avser främst utbildning av ungdomsledare, ungdomens fritidsverksamhet, ungdomsidrotten samt instruktionsverksamhet inom ungdomsorganisationer och idrottsrörelsen. Medelsanvisningen är föreslagen ske under åttonde huvudtiteln utom i fråga om bidrag till ungdomsidrotten och instruktörsverksamhet inom idrottsrörelsen, för vilka ändamål anslag äskas i proposition nr 157 till fonden för idrottens främjande.

Kungl. Maj:ts förslag i proposition nr 156 är byggt på det betänkande med förslag rörande bidrag till ungdomens föreningsliv och fritidsverksamhet, som avgivits av 1953 års utredning angående stöd åt nykterhetsorganisationer och ungdomsvårdande sammanslutningar. Åtgärderna syftar till ett förbättrat arbete inom olika ungdomssammanslutningar som ett led i förberedelserna för en ifrågasatt förändring av alkohollagstiftningen. I princip och i alla väsentliga detaljer har Kungl. Maj:t biträtt utredningens förslag.

Vi behjärtar de ändamål, som förslagen avser, och hälsar med tillfredsställelse statligt stöd åt ungdomsarbete och ungdomsfostran i föreningslivets form.

I det föreliggande förslaget till åtgärder har idrotten tillmätts en mycket stor betydelse. Detta är naturligt, då utredningen konstaterat hur utbrett intresset för idrott som fritidssysselsättning är bland nutida ungdom. Genom idrotten och idrottsintresset är det lättare än på andra vägar att få kontakt med ungdomen. Idrotten förekommer därför som en väsentlig verksamhet inte bara hos de egentliga idrottsorganisationerna utan även hos andra ideella ungdomsorganisationer.

Förslaget innebär i princip att de olika ungdomsorganisationerna skall svara för huvudmannaskapet samt organisera och genomföra de olika åtgärderna. Denna princip synes lämplig. För den statliga kontrollen och tillsynen av medlens användning och som medelsfördelande organ föreslås beträffande huvuddelen bidragsformer kungl. skolöverstyrelsen, där ifrågavarande ärenden skall sortera under folkbildningsroteln. Med hänsyn till det ökade arbetet föreslås en personalökning vid denna rotel med en konsulent och två biträden. Samtliga av förslagen berörda ungdomsorganisationer har likställts i fråga om tillsyn och bidragsgivning.

I detta hänseende synes förslaget gå för långt i fråga om samordning och likriktning. Tillräcklig hänsyn har icke tagits till de olikheter, som finnes hos organisationerna i fråga om storlek, personella resurser och organisation och därmed i fråga om möjligheterna att lösa de uppgifter som här avses. I detta avseende intager Sveriges riksidsrottsförbund en särställning. Detta förbund, vars medlemsnumerär är mer än dubbelt så stor som alla övriga av förslagen berörda organisationer tillsammans, har en sådan organisation och sådan erfarenhet beträffande den avsedda verksamheten, att det måste anses innebära en betänklig överorganisation att göra dess verksamhet i vissa avseenden beroende av skolöverstyrelsen såsom tillsynsmyndighet. Enligt referatet över yttranden i propositionen (sid. 94) har ingen remissinstans motsatt sig att skolöverstyrelsen tilldelas de övervakande och rådgivande uppgifter, som den nya bidragsgivningen aktualiserar. Detta referat är så till vida missvisande, som Sveriges riksidsrottsförbund just vänt sig mot de nya tjänstevägar, som förslaget innebär. I sitt yttrande har Riksidsrottsförbundet anfört:

”Riksidsrottsförbundet anser, att utredningens förslag i fråga om anslagsfördelning, tillsyn, redovisning och kompetensförklaringar beträffande ovan angivna ändamål för förbundets del kommer att medföra betydande olägenheter och ökat arbete. Förbundet anser, att anslagen för här ifrågasvarande ändamål böra ställas till förbundets förfogande på samma villkor, som gälla övriga motsvarande anslag med av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser eller anvisningar för medlens disposition.”

Då en väsentlig del av framgången i de åtgärder som avses är beroende av idrottsrörelsens insatser, synes det icke välbetänkt att tillskapa en tillsynsorganisation och arbetsformer, som kommer att medföra betydande olägenheter och ökat arbete för den i sammanhanget mest väsentliga organisationen.

Sveriges riksidsrottsförbund fördelar nu direkt av medel, som avsatts till fonden för idrottens främjande enligt Kungl. Maj:ts anvisningar, statliga bidrag till instruktionsverksamhet, kursverksamhet, föreningarnas arbete m. m. till ett belopp av för närvarande omkring 5 milj. kronor samt kontrollerar dessutom verksamheten och medlens användning och redovisning. Riksidsrottsförbundet har i sitt yttrande över utredningens förslag anfört, att de åtgärder, som här avses, gäller samma verksamhet som länge bedrivits inom förbundet och dess underorganisationer samt att anslagen för dessa ändamål därför bör behandlas på samma sätt som övriga bidrag till verksamhet inom idrottsrörelsen. Förbundets förslag innebär att viss del av de medel, som här avses utgå under åttonde huvudtiteln, i stället bör avsättas under tionde huvudtiteln till fonden för idrottens främjande och behandlas i samma ordning som övriga anslag från denna fond.

Vi anser det angeläget, att dessa Riksidrottsförbundets synpunkter beaktas, så att en onödig överorganisation undvikas.

Att Riksidrottsförbundet både organisatoriskt och personellt är kompetent och lämpligt att svara för dessa åtgärder inom sitt verksamhetsområde torde klargöras genom följande korta uppgifter om förbundet.

Centralt för förbundet och regionalt i idrottsdistrikten finnes en permanent ledningsorganisation. I den centrala ledningen är Kungl. Maj:t företrädd genom ombud, och skolöverstyrelsen är därjämte representerad genom förste gymnastikkonsulenten.

För central kursverksamhet finnes ett idrottsinstitut med av Kungl. Maj:t tillsatt styrelseordförande och en gymnastikfolkhögskola. Bägge instituten förfogar över väl kvalificerade lärare. För ledning av instruktionsverksamhet finnes en rikskonsulent. I ett flertal distrikt finnes för samma ändamål heltidstjänstgörande konsulenter. Ungdomsverksamheten ledes centralt av en ungdomskommitté och i distrikten av ungdomskommitté samt ungdomskonsulent — i regel en lärare — som särskilt utbildats för uppgiften. För samarbetet med andra ideella folkrörelser finnes centralt och i distriktsförbunden samarbetskommittéer med representanter för kyrkliga, nykterhets- och folkbildningsorganisationer.

Förbundet bedriver sedan många år ungdomsledarutbildning — både vid centrala och distriktsvisa kurser — samt ett omfattande ungdomsarbete. Det förtjänar påpekas, att detta ungdomsarbete icke är inriktat på enbart idrott utan även utgör ett ungdomsarbete just i den anda, som denna utrednings förslag avser. Riksidrottsförbundet har därom anfört:

”I idrottens ungdomsarbete måste idrottsutövningen vara den röda tråden och det sammanhållande intresset. Men ungdomens intresse får icke ensidigt inriktas på idrott. Ungdomsavdelningarna måste i sitt arbete genom samarbete med andra ideella organisationer — folkbildning, kyrka och nykterhet — vidga de ungas vyer och intressen. Sedan några år har Riksidrottsförbundets alltmer vidgade ungdomsarbete en sådan inriktning. Ett annat viktigt led i dessa avdelningars arbete är sparverksamheten.”

Antalet ungdomsavdelningar med en sådan inriktning av ungdomsarbetet är i snabbt stigande, vilket framgår av denna tabell.

	Föreningar med ungdomsavdelning	Medlemsantal
1946	829	25 991
1949	1 103	40 228
1952	1 526	63 254
1953	ca 2 000	ca 90 000

Uppgifterna i tabellen avser ungdomar under 18 år. Om, som utredningen gjort, till ungdom räknas personer under 25 år, torde det antal

ungdomar som tillhör idrottens föreningsliv kunna beräknas till flera hundratusental.

Som exempel på ungdomsledarutbildningens omfattning kan följande anföras. Under 1953 genomfördes 3 centrala kurser med 150 elever och omkring 50 distriktskurser med sammanlagt omkring 1 500 deltagare. För närvarande prövas ett system med lokala studiecirkelkurser i distrikten, avsedda för föreningarnas ungdomsledare. Kursuppläggningsen ledes centralt genom rikskonsulenterna, och studiemateriel tillhandahålles genom förbundets kansli.

Riksidrottsförbundets ungdomsarbete har sålunda den inriktning och målsättning som utredningens förslag avser. Förbundet har även centralt och regionalt de organ, som erfordras för ledning och tillsyn. Under sådana förhållanden synes det ytterst olämpligt att splittra stödet åt ungdomsidrotten och ställa detta arbete delvis under tillsyn av annan myndighet.

Förbundet har, med all rätt synes det oss, framhållit att ungdomsarbetet är och bör vara ett av föreningarnas normala verksamhetsfält, som icke bör behandlas som något fristående organ. Ungdomsverksamheten är en av förutsättningarna för föreningslivet. De åtgärder, som nu avses, syftar ju just till att föra in föreningslös ungdom i ett sunt föreningsliv. Sett mot denna bakgrund bör Riksidrottsförbundet självt få vara målsman för sitt ungdomsarbete och för alla åtgärder som hänger samman därmed. Det statliga stödet till denna verksamhet inom förbundet bör ges på samma vägar och i samma ordning och med samma statliga översyn, som gäller andra statliga bidrag till förbundets verksamhet.

I proposition nr 156 har för utbildning av ungdomsledare föreslagits ett reservationsanslag av 381 000 kronor eller samma belopp som 1953 års utredning hade kommit till. Riksidrottsförbundet har i sitt yttrande förordnat, att 120 000 härav skall tillfalla idrottsrörelsen. Därvid räknar förbundet med 4 kurser per distrikt eller tillsammans 92 kurser. Efter de av utredningen använda beräkningsgrunderna skulle häremot svara ett belopp som avrundat nedåt utgör 100 000 kronor. Vidare har förbundet räknat med 4 centrala veckokurser à 30 deltagare, motsvarande ett belopp av 20 000 kronor. Vi anser, att detta Riksidrottsförbundets förslag bör godtagas samt att, i enlighet med vad vi ovan anför, ett belopp av 120 000 kronor alltså bör avföras från förenämnda anslag och i stället tillföras anslaget för avsättning till fonden för idrottens främjande.

Till bidrag till ungdomens fritidsverksamhet förordas i proposition nr 156 ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor. Antalet deltagare i fritidsverksamheten uppskattas därvid till cirka 180 000. Riksidrottsförbundet har för sin del räknat med ett antal deltagare från idrottens sida av minst 35 000 och på grundval härav förordnat, att 210 000 kronor av anslaget

skulle tillgodoföras idrottsrörelsen. Nämnade belopp synes oss icke ligga i överkant. Vi förordar därför att anslaget till avsättning till fonden för idrottens främjande höjes med ytterligare 210 000 kronor och att det i proposition nr 156 äskade anslaget till bidrag till ungdomens fritidsverksamhet minskas med motsvarande belopp.

I det följande avser vi sålunda att hemställa om ökning av anslaget till fonden för idrottens främjande med 330 000 kronor. Å andra sidan har vi i en samtidigt avgiven motion i anledning av proposition nr 156 föreslagit minskning av däri föreslagna anslagsbelopp med 330 000 kronor. Vårt förslag innebär följaktligen icke någon utgiftsökning för statens del.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer vi,

att riksdagen, vid behandling av proposition nr 157, måtte till Avsättning till fonden för idrottens främjande för budgetåret 1954/55 anvisa ett anslag av 8 330 000 kronor.

Stockholm den 3 april 1954.

Henry Allard.

Birger Gezelius.

N. Stenberg.
